הלכה · משנה תורה · מפרשים · השגות הראב״ד · ספר קניין

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות עבדים

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות עבדים

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-על-משנה-תורה-הלכות-עבדים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ו 4
הלכה ח 4
פרק ה 4
הלכה ג 4
הלכה יד 4
פרק ו 4
הלכה ז 4
פרק ז 5
הלכה ה 5
הלכה ו 5
הלכה ח 5
פרק ח 5
הלכה ד 5
הלכה טו 5
הלכה יז 6
פרק ט 6
הלכה א 6
הלכה ג 6
הלכה ז 6

פרק א

הלכה ו

מכאן אמרו חכמים שלא יאמר לו עדור וכו' עד מקום פלוני. א"א הסברא שלו היא זו אבל חכמים לא פירשו בו טעם קצבה ולא אמרו אלא שלא יאמר לו עד שאבוא והוא מתעכב לבא עד שיצטער והוא הדבר המסור לשם שיכול לומר לא היה לי פנאי לבא והשם יודע בו וע"ז נאמר ויראת מאלהיך אבל בין קצבה ללא קצבה מאי ויראת איכא ועוד העבד לא יהיה אלא כפועל שיצא לעבודת השדה בשעת יציאת הפועלים ויכנס בשעת כניסתם ויאכל בשעת אכילתם ויעבוד בשדה כעין עבודתם ומה קצב יתן אדם לפועליו אבל המחבר הזה מופלג הוא ומפליג הדברים למה שירצה עכ"ל:

הלכה ח

מלך שגזר שכל מי שלא יתן המס וכו' עד הרי זה מותר להשתמש בו יותר מדאי. א"א בחיי ראשי לא נאמרו דברים הללו בגמרא לענין זה אלא שהיו אנשים פורעים מס המלך בשביל חבריהם והיה המס עשרה דינר והיו עושים להם מלאכה שוה חמשה עשר דינר ושאל אם היא הלואה ויש בה משום רבית או לא ופשט ליה דלאו הלואה היא אלא זביני דמלכא הוא דאית ליה רשות לזבוני להו כעבדי עד דפרעי עכ"ל:

פרק ה

הלכה ג

אמר לו שלא בכתב הרי את בן חורין וכו' עד או בראשי איברים. א"א דבר זה אינו מחוור שהקניין הרי הוא ככסף מההוא מעשה דכומתא [שאין] הלכה כר"ש שהכסף גומר בו. עכ"ל:

הלכה יד

המפיל שן עבדו וכו' עד וכן כל כיוצא בזה. א"א דבריו סותרים זה את זה שכבר כתב בהלכות חובל ומזיק שאינו משלם לו דמי עינו אלא אם כן תפס עכ"ל:

פרק ו

הלכה ז

כשם שהאשה עצמה מביאה גיטה וכו' עד אינו צריך לקיימו. א"א זה הדרך הולך על דרך לא טוב לפי דעתנו כי הוא מפרש מה שאומר בגמרא אשה מכי מטי גיטא לידה איגרשא לה שאינה צריכה לקיימו ואין זה הדרך נכון בעינינו וכי היכן מצינו שטר

שקרא עליו ערער שיגבה בו בלא קיום ואם יאמר שאינו צריך קיום עד שיערער עליו מנא ליה דמתניתין לאו ה"ק דילמא ה"נ קאמר צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם שלא תבא לידי ערער ולא תוכל לקיימו ואמאי אקשיה ליה מכי מטי גיטא לידה איגרשא לה והמתרגם הזה כמו כן איך סתם דבריו ואמר שאינן צריכין קיום בודאי אם יערער בעל ואדון צריכין קיום והשכל מורה שאף אם לא יערער אין להתיר אשת איש ואיסור עבד בלא קיום הגט אלא ודאי צריך לפרש בו דרך אחרת עכ"ל:

פרק ז

הלכה ה

הכותב לשפחתו מעוברת הרי את בת חורין וכו' עד שזה כמי ששחרר חציה. א"א קשיא רישא אסיפא קאמר דעובר ירך אמו הוא א"כ רישא אמאי דבריו קיימין אלא רישא דבריו קיימים דעובר לאו ירך אמו הוא וסיפא לא אמר כלום או משום דאינו בא לעולם או משום דאין העבד מקבל גט לחבירו מיד רבו שלו עכ"ל:

הלכה ו

שפחה חרופה. [א"א] פירוש המאורסת לעבד עברי והיא חציה שפחה וחציה בת חורין:

הלכה ח

מי שחציו עבד וחציו וכו' עד וכותב לו האפוטרופוס גט שיחרור. [א"א] נשתבש כאן שיבוש גדול וכי האפוטרופוס כותב גט שיחרור ואינו אדון אלא ב"ד מעמידין לו אפוטרופוס כדי לדקדק על חצי דמיו והכסף גומר בו ומקרקשין ליה בזוזי לינוקא כדי שיכתוב לו גט שיחרור בשמו ולא צריך שיחרור אלא כדי שלא יסתבך בו ויאמר לו עבדי אתה עכ"ל:

פרק ח

הלכה ד

מכרו לעכו"ם לשלשים יום וכו' עד אין מוציאין מידו. א"א אין בקנסות תפיסה מועלת אלא למי שחסרו ממון:

הלכה טו

עבד שנשבה וכו'. א"א זהו כרשב"ג וכאביי עכ"ל:

הלכה יז

ואם נדר נדר שכופין עליו את העבדים וכו' גילה דעתו שהפקיע שעבודו. א"א נ"ל שיבוש הוא נשתבש בלשון המשנה פ' הכותים אין להם נזירות הפר לאשתו הפר עולמית הפר לעבדו ויצא לחירות משלים נזירותו כך אני שונה בוא"ו והוא שונה יצא לחירו' ומשלים נזירותו וחיי ראשי לא אדע על אי זה דרך יוכל לפרש כי מאחר שהוא מפר איך גילה דעתו שהפקיע שעבודו אדרבה גילה דעתו שיש לו רשות עליו להפר נדרו:

פרק ט

הלכה א

ישראל שבא על שפחה כנענית וכו' עד וכל אחד מאלו הרי הוא כעבד כנעני לכל דבר. א"א לא נהיר ומהו לכל דבר:

הלכה ג

אחד מן האומות שבא על שפחה כנענית שלנו וכו'. א"א זהו בהיפך ממה שאמרו בגמרא שהרי אמרו באומות הלך אחר הזכר ולענין לא תחיה כל נשמה איתמר אם רשאי לקיימו בעבד או לא ואם הוא כנעני אינו רשאי לקיימו אבל הוא מהפך הלשונות ומבלבל העניינים. וכתב בכאן עבד כנעני לקיים העבד לעשות תורה חדשה. מעתה מה שאמר אבל עבד שלנו שבא על אחת מן האומות אין הבן עבד כנעני שנאמר אשר הולידו בארצכם ועבד אין לו יחס אם אינו עבד כנעני אינו רשאי לקיימו קאמר וזהו טעות גדולה אף לדבריו:

הלכה ז

אבל עבדים שהכניסה לו אשתו וכו' עד שעל מנת כן הכניסן וכו'. א"א לא נתברר לי דבר זה שאם אמר הבעל איני עובד ואיני זן יכול הוא לעשות: